Pärlor ur den västgötska myllan

litteratur

Stigar och Vägskäl – Kultur i närmiljö
Gunnar Arnborg
Carlsson Bokförlag

Bokens omslag.

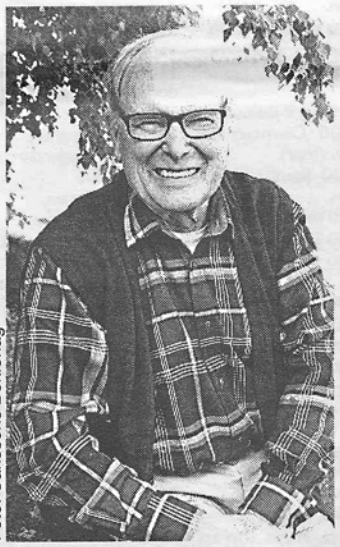

Foto: Carlssons Bokförlag

Gunnar Arnborg.

Ingen har väl med sådan kärlek och inlevelse skildrat landsbygden och dess folk som Gunnar Arnborg. I böckerna *Stenmuren, Mulens marker* med flera har han gett röst åt den i stort sett utrotade bondebefolkningen (småbrukarna) som med ett ofattbart slit byggde upp vårt land.

Nu har han skrivit en ny bok, *Stigar och Vägskäl*, där han grävt fram pärlor ur den västgötska myllan från de många möten han haft med intressanta människor under sitt långa liv.

På bokens pärmar finns avbildat ett lapptäcke hopsytt av sidenslipsar tillhörande författarens morbror, som emigrerade till Amerika. Det är en bra illustration till boken som kan beskrivas som ett slags lapptäcke. Den berättar om allt möjligt så som det var när författaren var barn. Språk, skola, bibliotek, almanackor, fattigdomen och -vården. Den skildrar kultur- och nöjesliv, kaffekalas, bröllop, begravningar och högtider. Den beskriver hur bygder och människor påverkades av ny teknik och nymodigheter.

En central och mycket intressant del är utdrag ur bonden Carl Bengtssons dagböcker 1900-1960. Han skrev varje dag till sin död om allt som hände på gården i Skölvene till vardags och fest, om utflykter och handelsresor, om arbetet på gården och familjehögtider. Läsaren får följa hur gården utvecklas och hur människorna påverkas av händelser i världen.

Gunnar Arnborg lyfter fram all den kunskap, förmåga och mångsidighet som var utmärkande för landsbygdens folk, en förutsättning för att överhuvudtaget klara sig innan alla de samhälleliga trygghetssystem som vi har i dag byggdes upp.

Men allt var inte bara arbete och slit. Gemenskapen, nöjeslivet och uppbyggnaden av föreningslivet har också sin plats i denna bok. Berättelser om hur det var då ställer författaren i relation till hur det är nu i små betraktelser över vad som förändrats på gott och ont.

Boken är rikt illustrerad med bilder. En värdefull, ofta förbisedd kulturhistoria med landsbygdsperspektiv.

Ett utdrag ur ett samtal mellan Gunnar Arnborg och en gammal odlare får illustrera en av alla de tänkvärda anekdoter som boken är fylld med:

– Ja dä är kônstit, man dör inte utå arbete – om man får va fresker.

Jag förstod att det skulle komma något mer levnadsvist, och fortsättning följde:

– Nä, dä är besynnerlit mä musklera, dä blir rektit mer utå dom, om en använder dom.

Så kom sanning nummer tre i djup begrundan:

– Dä måste va likadant mä själen. Använder en inte den, då tôrkar man inifrå' ännasom.

Kristina Lanestrand